

บทที่ ๔
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

นายอริคม อินทุภูติ
ผู้พิพากษาอาวุโสศาลฎีกา

ชุดที่ ๕

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๙๕ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้เลือกเป็นรายคดี

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาคดีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2

มาตรา ๑๙๕ (วรรคสี่) คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายใน **สามสิบวัน**นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

การวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามวรรคสี่ ให้ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกาซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาซึ่งไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อน และได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจำนวนเก้าคน โดยให้เลือกเป็นรายคดี และเมื่อองค์คณะของศาลฎีกาดังกล่าวได้วินิจฉัยแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

3

มาตรา ๑๙๕ (วรรคหก) ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง หรือคำพิพากษานั้นมีผลให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่หรือไม่ ให้ **ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา**

หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคห้า ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

4

**คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง**

๑. คดีอาญา
๒. คดีร่ำรวยผิดปกติ
๓. คดีจิตใจไม่เย็นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือยื่นเท็จ
๔. คดีคณะกรรมการป.ป.ช. กระทำความผิดเสียเอง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) (๓), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคท้าย, ๒๓๖, ๒๓๗ และพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐(๑) ถึง (๔), ๔๗

5

**สถิติคดีศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมือง
ปี ๒๕๕๔ ถึง
กค.๒๕๖๖**

	ประเภทคดี	จำนวน
๑	คดีจิตใจไม่เย็นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหรือยื่นเท็จ	๑,๑๙๓
๒	คดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่	๔๘
๓	คดีขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน	๙
๔	คดีกล่าวหาคณะกรรมการป.ป.ช.	๓
๕	คดีชั้นอุทธรณ์	๖๕
๖	คดียกขึ้นพิจารณาใหม่	๘
๗	คดีสาขา	๙
๘	คดีขอตั้งผู้ไต่สวนอิสระ (รธน. ๒๕๕๐)	๑๓
	รวม	๑,๓๔๑

๑. คดีอาญา

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใด มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ **ทุจริตต่อหน้าที่** หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญ หรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

7

มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใด **มีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑)** ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ฯลฯ

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยัง**อัยการสูงสุด**

เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

8

มาตรา ๒๓๕ วรรคสอง การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วรรคสาม เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่ผิดหรือกระทำผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

วรรคสี่ ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

9

วรรคห้า ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐาน **รั่วรัยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้ริบทรัพย์สิน**ที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน

วรรคหก การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

วรรคเจ็ด ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่ไม่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

10

พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๐ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ททุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงิน แผ่นดิน ร่ำรวยผิดปกติ **ทุจริตต่อหน้าที่** หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๒)(คดีกล่าวหาคณะกรรมการป.ป.ช.)

(๓) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาบุคคลอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (๑) และ (๒) เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดทางอาญาตาม (๑) หรือ (๒) รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เพื่อจงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

(๔) ...(คดีจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ)

11

ประเภทคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ

- คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ คดีที่มีข้อกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง - มีพฤติการณ์**ทุจริตต่อหน้าที่** ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ (๑)

ข้อสังเกต : หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดทางอาญารฐานอื่น เช่น ฆ่า ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ออกเช็คแต่ง ขับรถประมาท ฉ้อโกงทรัพย์สิน ต้องไปขึ้นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาปกติ

12

ความหมายของคำว่า ทุจริตต่อหน้าที่

- (๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่
 - (๒) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น
 - (๓) ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่
ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
 - (๔) กระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น
- (พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔)

13

ตัวอย่าง : ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

- พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ม.๑๓) เช่น คดีกล้วยาง (อม.๗/๒๕๕๒) คดีรถเรือดับเพลิง (อม. ๗/๒๕๕๖) คดีจัดซื้อปุ๋ย (อม.๖๐/๒๕๕๙)
- พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ หมวด ๖ ว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (ม.๑๒๖ ถึง ๑๒๙) เช่น คดีที่ดินรัชดา (อม.๑/๒๕๕๐)
- พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ เช่น คดีห้วยบนดิน (อม.๑๐/๒๕๕๒) คดีกรุงไทย (อม. ๕๕/๒๕๕๘)

14

บุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(๕) ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

(๖) ผู้ให้สินบน

- บุคคลตาม (๑) ถึง (๔) เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ม. ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑) และ ม.๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๒) พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ ๒๕๖๐ ม. ๑๐(๑) ส่วนบุคคลตาม (๕) และ (๖) เป็นไปตามพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ (๓)

15

ความหมายของคำว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในพ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ ว.๔ (๑)

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น นอกจาก (๑) (๒) ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

(๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา

ข้อสังเกต : สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ฯ ชั้นศาลอาญาคดีทุจริตฯ

16

ความหมาย :

ข้าราชการการเมืองอื่น

ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตฯ
ม.๔ (๖)

ข้าราชการการเมือง

ตาม

พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการ
การเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
ม. ๔(๘)-(๒๐)

17

ข้าราชการการเมืองตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการการเมือง

พ.ศ.๒๕๓๕ ม.๔ (๘) - (๒๐)

- (๘) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (๑๗) เลขานุการรัฐมนตรีกระทรวง
- (๙) ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีกระทรวง
- (๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรีและรัฐมนตรีสำนักนายกฯ
- (๑๑) เลขานุการนายกรัฐมนตรี (๑๙) เลขานุการรัฐมนตรีทบวง
- (๑๒) รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
- (๑๓) โฆษกประจำสำนักนายกฯ (๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีทบวง
- (๑๔) รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๕) เลขานุการรมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๖) ประจำสำนักเลขานุการนายกรัฐมนตรี

รวม ๑๓ ตำแหน่ง

18

ความหมาย :
ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง
ตาม พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ (๗)

ข้าราชการรัฐสภา
ตาม
พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการ
ฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔
ม. ๙๒ (๑) - (๒๔)

19

**ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตามพ.ร.บ.ระเบียบ
ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ.๒๕๕๔ ม.๙๒(๑)-(๒๔)**

(๑) ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา	(๒) ที่ปรึกษารองประธานรัฐสภา
(๓) ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนฯ	(๔) ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา
(๕) ที่ปรึกษารองประธานสภาผู้แทนฯ	(๖) ที่ปรึกษารองประธานวุฒิสภา
(๗) ที่ปรึกษาผู้นำฝ่ายค้านฯ	(๘) โฆษกประธานสภาผู้แทนฯ
(๙) โฆษกประธานวุฒิสภา	(๑๐) โฆษกผู้นำฝ่ายค้านฯ
(๑๑) เลขานุการประธานรัฐสภา	(๑๒) เลขานุการรองประธานรัฐสภา
(๑๓) เลขานุการประธานสภาผู้แทนฯ	(๑๔) เลขานุการประธานวุฒิสภา

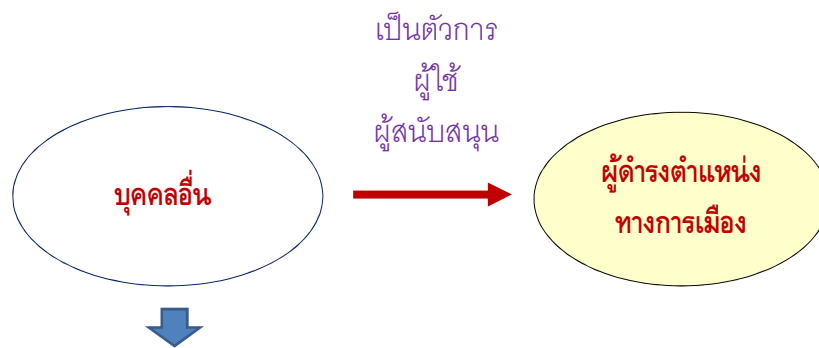
20

- (๑๕) เลขานุการรองประธานสภาผู้แทนฯ (๑๖) เลขานุการรองประธานวุฒิสภา
 (๑๗) เลขานุการผู้นำฝ่ายค้าน (๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการประธานรัฐสภา
 (๑๙) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.รัฐสภา (๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาผู้แทนฯ
 (๒๑) ผู้ช่วยเลขานุการปธ.วุฒิสภา (๒๒) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.สภาผู้แทนฯ
 (๒๓) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.วุฒิสภา (๒๔) ผู้ช่วยเลขานุการผู้นำฝ่ายค้าน

รวม ๒๔ ตำแหน่ง

21

ลักษณะ : ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

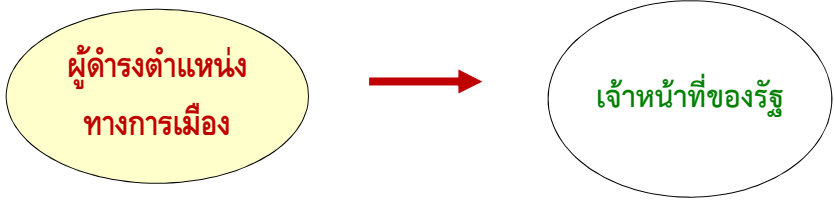

อาจเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ หรือเป็นประชาชนหรือบุคคลที่ไม่มีตำแหน่ง
หน้าที่ราชการใด หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยตนเอง

22

ข้อสังเกต: กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกลับเป็นตุลาการ หรือผู้ใช้ในกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีที่ ๑

กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปเป็นตุลาการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน เจ้าหน้าที่ของรัฐในการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หากไม่มีการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ (อ.ม.๑๔/๒๕๕๒)

23

อ.ม.๑๔/๒๕๕๒

คดีร.ม.ก.ลา.โ.ม.

คำฟ้อง : จำเลยที่ ๑ (ร.ม.ก.ลา.โ.ม.) ร่วมกับจำเลยที่ ๒ (นักเคลื่อนไหวทางการเมือง) ใช้ จ้าง วาน จำเลยที่ ๔ (พนักงานคอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง) ให้เข้าไปแก้ไขรายชื่อสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งในฐานะข้อมูลของนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยมิชอบแล้วจำเลยที่ ๔ ร่วมกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๕ (หัวหน้าพรรคและเลขาธิการพรรคการเมืองหนึ่ง) กับพวกกระทำการดังกล่าว

คำขอท้ายฟ้อง : ขอให้ลงโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การของรัฐฯ พ.ศ.๒๕๐๒ มาตรา ๖, ๑๑ ป.อาญา มาตรา ๓๓, ๘๓, ๘๔, ๘๖ ฯลฯ

24

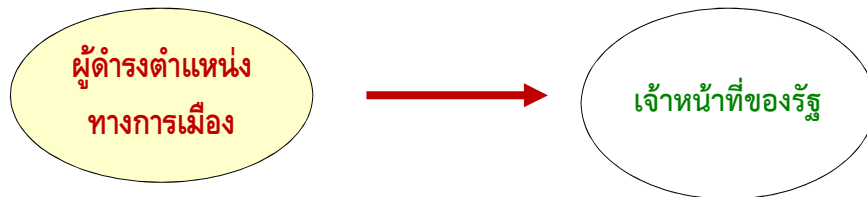
คำวินิจฉัยของศาลฎีกาแผนกคดีอม.

- รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ วรรคสอง และ พ.ร.ป.วิ.อม. พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ (๒) ต้องเป็นกรณีบุคคลอื่น (อาจเป็นนครธรรมดาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ) เป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน การกระทำความผิดของรัฐมนตรี แต่คดีนี้โจทก์กล่าวหาว่าจำเลยที่ ๔ (เจ้าหน้าที่ของรัฐ) กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนโดยมีจำเลยที่ ๑ (รัฐมนตรี) เป็นผู้ใช้
- โดยที่ไม่ปรากฏการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเข้าไปเกี่ยวข้อง
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งจำเลยที่ ๔ สังกัด ก็ไม่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาลที่มีจำเลยที่ ๑ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในฐานะฝ่ายบริหารที่จะกำกับดูแลหรือควบคุมสั่งการใดๆ ได้อีกด้วย
- มูลคดีตามฟ้องจึงไม่อยู่ในความหมายของการกระทำความผิดของตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ในการกระทำความผิดอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ประทับฟ้อง และให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ

25

ข้อสังเกต : กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกลับเป็นตัวการ หรือผู้ใช้ในกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีที่ ๒

กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากมีการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง อยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ (อ.ม.๒/๒๕๕๑)

26

อ.ม.๒/๒๕๕๑

นายวัฒนา จำเลย
ร.ม.ช.มหาดไทย + ร.ม.ต.ประจำสำนักนายกฯ

ข้อหาที่ ๑

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบบังคับซื้อที่ดินที่เป็นที่ได้รับการประกาศเป็นที่ตั้งขยะสาธารณะจำนวนประมาณ ๑,๙๐๐ ไร่ จากราชภัฏ

คำพิพากษา :
ข้อหาที่ ๑ ยกฟ้อง

ข้อหาที่ ๒

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจูงใจและเป็นผู้ใช้ให้เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนดโดยมิชอบรวม ๕ แปลง

คำพิพากษา :
ข้อหาที่ ๒ ผิด ป.อาญา ม.๑๔๙
จำคุก ๑๕ ปี

27

ข้อสังเกต : กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกลับเป็นตุลาการหรือผู้ใช้ในกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีที่ ๓

ผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีมีการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นผู้ใช้เข้าไปเกี่ยวข้อง ฟ้องผู้ถูกใช้ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ได้
(อ.ม.๑๑/๒๕๕๓, อ.ม.๑๒/๒๕๕๓, อ.ม.๑๓/๒๕๕๓)

28

อม.๑๑/๒๕๕๒

คดีของเจ้าหน้าที่รัฐในคดีคลองด่าน

จ.ล.ที่ ๑ หน.ฝ่ายรังวัด
จ.ล.ที่ ๒ หน.งานรังวัด
จ.ล.ที่ ๓ ช่างรังวัด
จ.ล.ที่ ๔ นักวิชาการที่ดิน
จ.ล.ที่ ๕ ปลัดอำเภอ
จ.ล.ที่ ๖ กำนัน

ข้อกล่าวหา

นายวัฒนาใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจู่ใจและเป็นผู้ใช้จำเลยทั้งหกกับพวก ซึ่งเป็นผู้ถูกใช้ให้ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของตนโดยมิชอบฯ

คำพิพากษายกฟ้อง : คดีขาดอายุความ

29

ข้อสังเกต : กรณีผู้ให้สินบน

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังต่อไปนี้

(๓) รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เพื่อจูงใจให้กระทำไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

ถ้อยคำตอนท้ายของมาตรา ๑๐ (๓) คือด้วยบทประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๔ ที่ว่าด้วยความผิดของผู้ให้สินบน

30

การดำเนิน
กระบวนการพิจารณา
คดีอาญา
ในศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาฯ

๑. การฟ้องคดี
๒. การเลือกองค์คณะฯ
๓. การนัดพิจารณาครั้งแรก
๔. การยื่นบัญชีระบุพยาน
๕. การตรวจพยานหลักฐาน
๖. การไต่สวนพยานหลักฐาน
๗. การพิพากษาคดี
๘. การอุทธรณ์

31

๑. การฟ้องคดี

ผู้มีอำนาจฟ้อง

อัยการสูงสุด

คณะกรรมการป.ป.ช.

- รัฐธรรมนูญ ม. ๒๓๔ วรรคหนึ่ง (๑), ๒๓๕ วรรคหนึ่ง (๒)
- พ.ร.ป. ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ม.๒๓
- พ.ร.ป. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๓๖, ๓๗

32

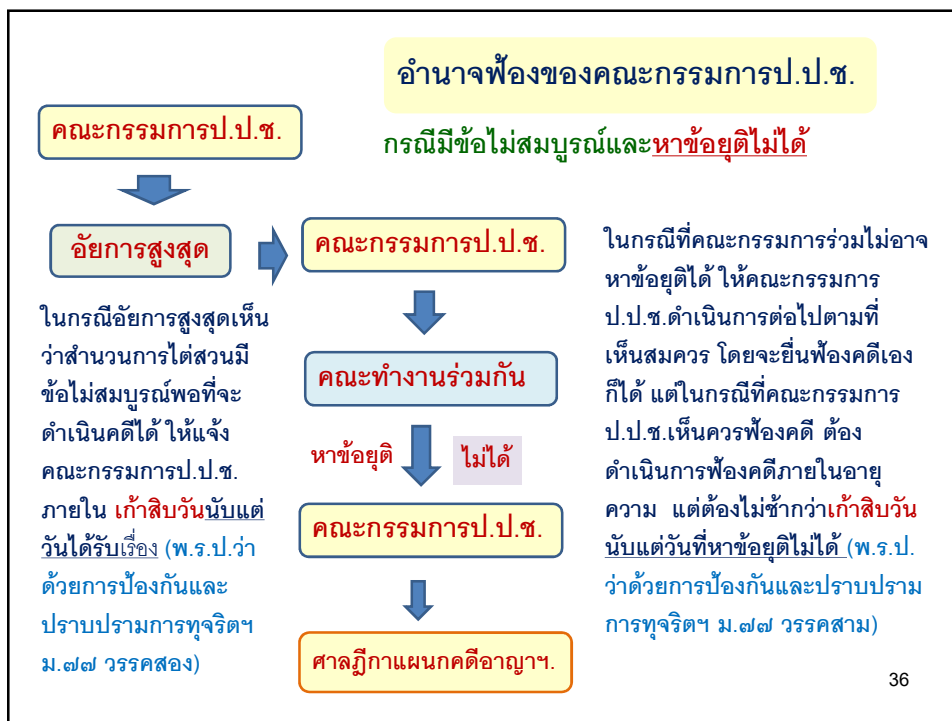
คำพิพากษาศาลฎีกา คดี อม. ๒๑๑/๒๕๖๐ (คดีจำนำข้าว) ข้อต่อสู้ของจำเลย

ที่ว่า อัยการสูงสุดฟ้องคดีเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดนั้น ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า ระยะเวลาที่กำหนดให้อัยการสูงสุดฟ้องคดี นับแต่วันที่ได้รับรายงาน เอกสาร และพยานหลักฐานพร้อมความเห็นของคณะกรรมการป.ป.ช. ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ เป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัดให้ดำเนินการ ไม่มีผลกระทบต่ออำนาจฟ้องของโจทก์ ทั้งไม่ใช่กำหนดอายุความฟ้องคดี ดังจะเห็นได้จากความในมาตรา ๑๒ ที่บัญญัติว่า การยื่นฟ้องเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ ย่อมกระทำได้ ถ้าได้ฟ้องภายในอายุความ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

หมายเหตุ

ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐ ถึงมาตรา ๑๒ **ปัจจุบันคือพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗**

34

อม.๗/๒๕๕๖

คดีรื้อระดับเพลิง

- โจทก์คือคณะกรรมการป.ป.ช.
- จ.ล.ที่ ๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- จ.ล.ที่ ๒ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
- จ.ล.ที่ ๓ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
- จ.ล.ที่ ๔ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- จ.ล.ที่ ๕ เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ
- จ.ล.ที่ ๖ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

37

อม.๗/๒๕๕๖

คดีรื้อระดับเพลิง

- คดีนี้มีข้อกฎหมายสำคัญคือ เมื่อโจทก์ส่งรายงานการไต่สวนไปยังอสส.เพื่อฟ้องคดี อสส.มีหนังสือแจ้งข้อที่ไม่สมบูรณ์ไปยังคณะกรรมการป.ป.ช. มีการตั้งคณะทำงานร่วมกันทั้งสองฝ่าย ฝ่ายละ ๘ คน ในที่สุดคณะทำงานผู้แทนอสส. เห็นว่า พยานหลักฐานสมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาเพียง ๔ คน คือ จำเลยที่ ๒ ที่ ๔ ที่ ๕ และนายสมิคร แต่คณะทำงานผู้แทนคณะกรรมการป.ป.ช. เห็นว่าพยานหลักฐานสมบูรณ์พอฟ้องผู้ถูกกล่าวหาทุกคน
- อสส.จึงส่งสำนวน รายงานการไต่สวน และเอกสารที่เกี่ยวข้องคืนแก่คณะกรรมการป.ป.ช.เพื่อฟ้องคดีเอง ต่อมาคณะกรรมการป.ป.ช. นำคดีนี้มาฟ้อง
- เมื่อคดีมาถึงศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ จำเลยที่ ๑ ให้การต่อสู้ว่า คณะกรรมการป.ป.ช.มีอำนาจฟ้องเฉพาะจำเลยที่อัยการสูงสุดเห็นว่าพยานหลักฐานไม่สมบูรณ์ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑

38

- ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯวินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าว(คือกรณีคณะทำงานฝ่ายอัยการสูงสุดเห็นว่ามิพยานหลักฐานพอฟ้องบางคน แต่คณะทำงานฝ่ายคณะกรรมการป.ป.ช.เห็นว่ามิพยานหลักฐานพอฟ้องทุกคน) ถือได้ว่า คณะทำงานร่วมไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีแล้ว อันเป็นเหตุตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ มาตรา ๑๑ วรรคสอง ให้โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องจำเลยทั้งหมดได้เองทั้งคดี โดยไม่ต้องพิจารณาแยกฟ้องแต่เฉพาะจำเลยคนใดที่อัยการสูงสุดมีความเห็นต่างจนไม่อาจหาข้อยุติได้ โดยเฉพาะการกระทำตามคำฟ้องเป็นคดีที่กล่าวหาจำเลยทั้งหมดว่ากระทำความผิดต่อกฎหมายอันเป็นข้อเท็จจริงเดียวกัน โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีได้

39

ระบบการฟ้องคดี

กรณีมีตัวจำเลยมาศาล

(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๖ วรรคสอง)

กรณีไม่มีตัวจำเลยมาศาล

การยื่นคำฟ้องโดยไม่มีตัวจำเลย อสส.หรือคณะกรรมการป.ป.ช.ต้องมีหลักฐานแสดงว่าได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว แต่ยังไม่ได้ตัวมา (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๗)

40

การฟ้องคดี

กรณีมีตัวจำเลยมาศาล

- ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล
- โจทก์ส่งสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป.ป.ช.หรือคณะผู้ไต่สวนอิสระ แล้วแต่กรณี พร้อมสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาลเพื่อให้เป็นหลักในการพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐาน
- ทั้งนี้ ศาลอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ม.๒๖ วรรคสอง

41

ข้อสังเกต : ผลของคำสั่งประทับฟ้อง

- เมื่อศาลประทับรับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งดำรงตำแหน่งตาม มาตรา ๑๐ (๑) กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๗)

42

กระบวนการภายหลังประทับรพ้องโดยมีตัวจำเลย

- เมื่อศาลมีคำสั่งประทับรพ้องแล้ว ให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องแก่จำเลยและ **นัดคู่ความมาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรก**
(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ม.๓๓ วรรคหนึ่ง)
- นับแต่วันที่จำเลยรับสำเนาฟ้อง จำเลยมีสิทธิขอตรวจและคัดสำเนาเอกสาร **ในสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป.ป.ช.**
(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ม.๓๓ วรรคสอง)

43

การฟ้องคดี

กรณีไม่มีตัวจำเลยมาศาล

- ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหา**ไม่มาศาล**ในวันฟ้องคดี หากอัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการป.ป.ช. **มีหลักฐานแสดงต่อศาลว่า**
 - ได้เคยมีการออกหมายจับผู้ถูกกล่าวหาแล้ว แต่ยังไม่ได้ตัวมา หรือ
 - เหตุที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลเกิดจากการประวิงคดี หรือ
 - ผู้ถูกกล่าวหาไม่มาศาลตามนัดโดยไม่มีเหตุแก้ตัวอันสมควร**ให้ศาลประทับรพ้องไว้พิจารณา แม้ไม่ปรากฏผู้ถูกกล่าวหาต่อหน้าศาล**

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ
มาตรา ๒๗

44

กระบวนการภายหลังประทับรับรองโดยไม่มีตัวจำเลย

- ศาลต้องส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องให้จำเลยทราบ หากจำเลยยังไม่มาศาล ให้ศาลออกหมายจับจำเลย (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๓ ม.๒๘ ว.หนึ่ง)
- ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยต้อง**รายงานผลการติดตามจับกุม**เป็นระยะตามที่ศาลกำหนด (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๓ ม.๒๘ ว.หนึ่ง)
- หากไม่สามารถจับจำเลยได้**ภายในสามเดือน**นับแต่วันออกหมายจับ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีได้โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๓ ม.๒๘ ว.สอง)

45

สิทธิของจำเลยในกรณีมีการฟ้องและพิจารณาคดีโดยไม่มีตัว

- มีสิทธิที่จะตั้งทนายความมาดำเนินการแทนตน (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๓ ม.๒๘ ว.สอง)
- มีสิทธิที่จะมาศาลเพื่อต่อสู้คดีในเวลาใดก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษา แต่การมาศาลดังกล่าวไม่มีผลให้การไต่สวนและการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้กระทำไปแล้วต้องเสียไป (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๓ ม.๒๘ ว.สาม)
- มีสิทธิขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ แต่ต้องยื่นเสียภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.๓ ม.๒๙)

46

คดีอาญาที่ศาลพิจารณาพิพากษาแล้วจำเลย
ที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว ดังเช่น

- อม.๑๔๔/๒๕๖๑ คดีทีพีไอ : ยกฟ้อง
- อม.๕/๒๕๕๑ คดีแปลงสัญญาสัมปทาน : จำคุก ๕ ปี
- อม.๕๕/๒๕๕๘ คดีกรุงไทย : ยกฟ้อง
- อม.๑๐/๒๕๕๒ คดีหวยบนดิน : จำคุก ๒ ปี
- อม.๔/๒๕๕๑ คดีเอ็กซิมแบงก์ : จำคุก ๓ ปี

47

ข้อสังเกต : อายุความในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

- เมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว อายุความสะดุดหยุดลง
- ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างถูกดำเนินคดีหรือระหว่างพิจารณาคดีของศาล มิให้นำระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ
- ในกรณีมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลย ถ้าจำเลยหลบหนีไปในระหว่างต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ
(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ม.๒๕)

48

คำพิพากษาศาลฎีกา คดี อม.๒๓๒/๒๕๖๐ (คดีจิตใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน) ศาลฯวินิจฉัยว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ลงโทษผู้คัดค้านตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และพ.ร.บ.ดังกล่าวไม่ได้บัญญัติอายุความไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติตามป.อ.ว่าด้วยอายุความมาใช้แก่ความผิดในคดีนี้ ดังนั้น ถ้ามิได้ยื่นคำร้องและได้ตัวผู้คัดค้านมายังศาลภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความตาม ป.อ.มาตรา ๙๕ (๔) แม้ผู้ร้องจะยื่นคำร้องภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันกระทำความผิด แต่ยังไม่ได้นำผู้ถูกกล่าวหามายังศาล ต่อมาภายหลังจากครบกำหนดอายุความห้าปีแล้ว ได้มีพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป โดยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้อายุความสะดุดหยุดลง” และมีบทเฉพาะกาล มาตรา ๖๙ บัญญัติว่า

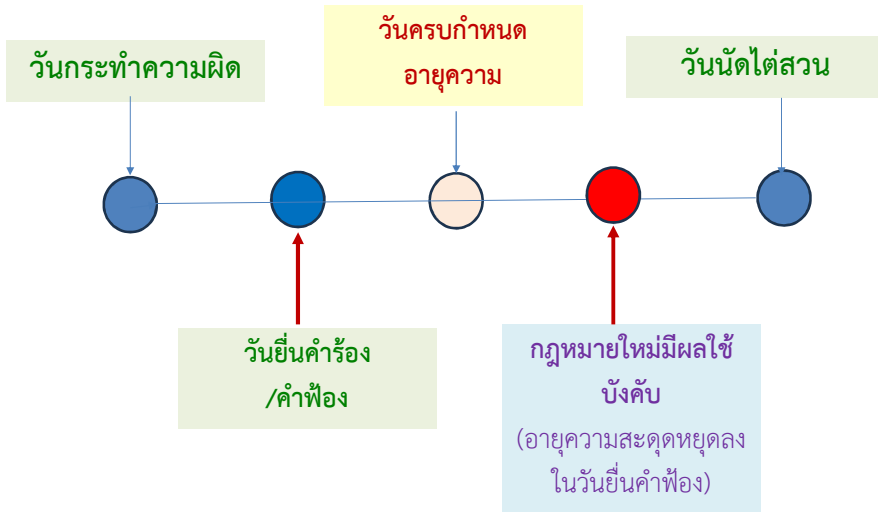
49

บัญญัติว่า “บทบัญญัตินี้ไม่กระทบต่อการดำเนินการใดในคดีที่ได้ยื่นฟ้องไว้และได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” บทบัญญัติเรื่องอายุความสะดุดหยุดลงนับแต่วันยื่นฟ้องตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ **แม้มิใช่บทบัญญัติว่าด้วยการลงโทษ แต่มีผลให้ระยะเวลาการบังคับโทษขยายออกไป** จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นโทษแก่ผู้ถูกกล่าวหา ไม่อาจนำมาใช้บังคับย้อนหลังแก่คดีที่ผู้ร้องยื่นคำร้องไว้ แต่ยังไม่ได้นำผู้ถูกกล่าวหามายังศาลจนครบกำหนดอายุความตามป.อ. มาตรา ๙๕(๔) ไปแล้ว ตั้งแต่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับ คดีจึงเป็นอันขาดอายุความ

ข้อสังเกต : คำพิพากษาคดีนี้เป็นการวางหลักว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยอายุความที่ว่าเมื่อได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ให้อายุความสะดุดหยุดลง ไม่มีผลย้อนหลัง เพราะมีผลให้ระยะเวลาการบังคับโทษขยายออกไป เหตุผลน่าจะเป็นเพราะหากมีผลย้อนหลังย่อมเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม

50

คำพิพากษาศาลฎีกาคดี อม.๒๓๒/๒๕๖๐

51

คำพิพากษาศาลฎีกาคดี อม.๔/๒๕๕๑ (คดีเอ็กซิมแบงก์ - เป็นคดีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอม.ฯ สั่งจำหน่ายคดีเพราะจำเลยหลบหนี ต่อมาภายหลังพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอม. พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ให้ศาลฯพิจารณาลับหลังจำเลยได้มีผลใช้บังคับ โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ศาลนี้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่)

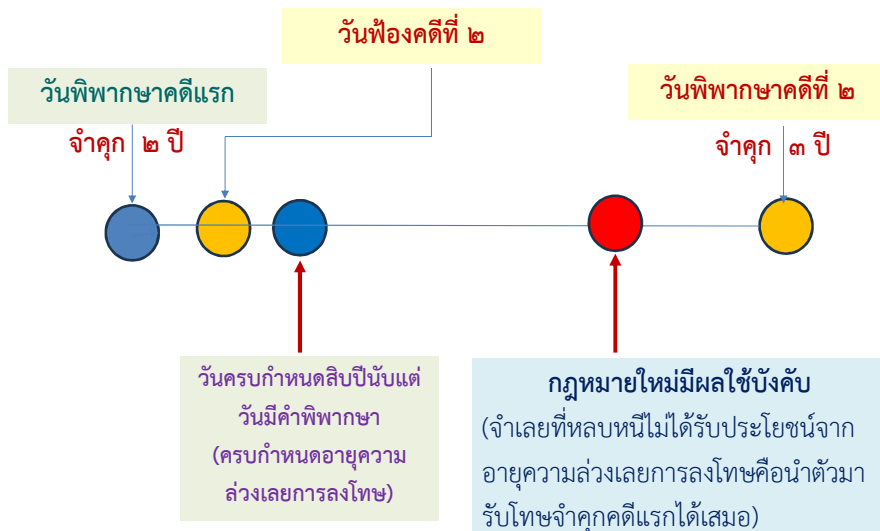
ศาลฎีกาแผนกคดีอม.ไต่สวนพยานหลักฐานโจทก์แล้วฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง ลงโทษจำคุก ๓ ปี โดยในประเด็นที่โจทก์ขอให้ปรับโทษจำเลยคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยที่ ๑ ในคดีหมายเลขแดงที่ อม.๑/๒๕๕๑ (คดีห้วยบดิน ๒) ศาลาวินิจฉัยว่า คดีดังกล่าวศาลฎีกาแผนกคดีอม.มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ๒ ปี เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ แต่จำเลยที่ ๑ หลบหนีและไม่ได้ตัวมาเพื่อรับโทษนับแต่วันที่ มีคำพิพากษาถึงที่สุดจนถึงวันที่ศาลมีคำพิพากษาคดีนี้เกินกำหนดเวลาสิบปี อันเป็นการล่วงเลยการลงโทษตามป.อ.มาตรา ๙๘(๓) แล้ว แม้ต่อมาจะมีพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๒ (ฉบับที่ ๒) โดยเพิ่มมาตรา ๗๔/๑ ที่มีให้ปรับระยะเวลาที่หลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ซึ่งยอม**ทำให้กำหนดเวลาที่บุคคล**

52

อาจต้องรับโทษอาญาเพิ่มขึ้นหรือหนักกว่ากำหนดเวลาที่กำหนดไว้ใน ป.อ.มาตรา ๙๘
 ดังนั้น มาตรา ๗๔/๑ ดังกล่าวจึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำ
 ความผิดที่จะบังคับแก่คดีนี้ กรณีไม่อาจรับโทษจำเลยต่อจากโทษของจำเลยที่ ๑ ในคดี
 ดังกล่าว

ข้อสังเกต : พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒
 มาตรา ๗๔/๑ มีข้อความทำนองเดียวกับพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ มาตรา
 ๒๕ คำพิพากษาคดีนี้แสดงว่า บทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความที่ว่า จำเลยที่หลบหนีไม่ได้
 รับประโยชน์จากอายุความล่วงเลยการลงโทษ ไม่มีผลย้อนหลังไปใช้บังคับกับคดีที่
 เกิดขึ้นก่อนบทบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับ เพราะทำให้กำหนดเวลาที่บุคคลอาจต้อง
 รับโทษอาญาเพิ่มขึ้นหรือหนักกว่าที่กำหนดไว้เดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาคดี อม.๔/๒๕๖๐

ข้อสังเกต : ผลกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีประกัน

- ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
 - ถ้าเป็นการหลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่ก็ตาม ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลยรายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร
 - ความผิดดังกล่าวไม่ระงับไปเพราะเหตุที่คดีของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยนั้นมีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือถอนฟ้อง
- (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๒ วรรคสอง)

55

๒.การเลือกองค์คณะผู้พิพากษา

- องค์คณะผู้พิพากษาศาลฎีกามีจำนวน ๙ คน
- เลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นรายคดี
- ผู้มีสิทธิได้รับเลือก ได้แก่
 - ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา
 - ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๑

56

๓. การนัดพิจารณาครั้งแรก

- องค์คณะฯ อ่านอธิบายฟ้องและถามคำให้การจำเลย (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม)
- หากจำเลยให้การปฏิเสธหรือไม่ให้การ ให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม)
- ในกรณีจำเลยมีได้มาศาลในวันนัดพิจารณาครั้งแรกไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ถือว่าจำเลยปฏิเสธ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคสาม ตอนท้าย)
- กรณีจำเลยให้การรับสารภาพ แม้ข้อหาที่กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกน้อยกว่าห้าปี หรือโทษสถานเบาที่เบากว่านั้น ศาลอาจเรียกพยานมาไต่สวนเพื่อทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริงก็ได้ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๓ วรรคท้าย)

57

๔. การยื่นบัญชีระบุพยาน

- โจทก์และจำเลยต้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลพร้อมสำเนาในจำนวนที่เพียงพอก่อนวันพิจารณาตรวจพยานหลักฐานไม่น้อยกว่า ๗ วัน (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๔ วรรคหนึ่ง)
- การยื่นบัญชีระบุพยานเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์คณะผู้พิพากษา เมื่อมีเหตุสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้น หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดี (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๔ วรรคสอง)

58

๕. การตรวจพยานหลักฐาน

- วันตรวจพยานหลักฐาน โจทก์และจำเลยต้องส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุต่อศาลเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งตรวจสอบ เว้นแต่องค์คณะผู้พิพากษาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เนื่องจากสภาพและความจำเป็นแห่งพยานหลักฐานนั้น หลังจากนั้นโจทก์จำเลยต้องแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อองค์คณะผู้พิพากษา (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๓๕ วรรคหนึ่ง)

59

๖. การไต่สวนพยานหลักฐาน

- การพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ใช้ระบบไต่สวน (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี คดี อม.ฯ ม.๖ วรรคหนึ่ง)
- ศาลต้องนำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา แต่ศาลมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖ วรรคสอง)
- ระยะเวลาที่กำหนดไว้ยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม และในกรณีที่คู่ความดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดพลาด ศาลสั่งให้แก้ไขได้เสมอ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๑๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

60

- กรณี**ฟ้องไม่ถูกต้อง** ศาลมีอำนาจสั่งให้แก้ไขได้ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๖ วรรคสาม)
- ศาลมีอำนาจ**เรียกเอกสาร**หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด **เรียกบุคคล**ใดมาให้ถ้อยคำ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖ วรรคสาม และวรรคท้าย)
- การขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ ต้องแจ้งให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและให้โอกาสคู่ความตามสมควร ในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๙)

61

- ศาลมีอำนาจไต่สวนพยานหลักฐาน**ลับหลังจำเลย**ได้ในบางกรณี เช่น
 - (๑) จำเลยไม่อาจมาฟังการไต่สวนพยานหลักฐานได้เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน
 - (๒) จำเลยเป็นนิติบุคคลและศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังจับตัวมาไม่ได้
 - (๓) จำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว แต่ได้หลบหนีไปและศาลได้ออกหมายจับแล้วแต่ยังจับตัวมาไม่ได้
 - (๔) ในระหว่างพิจารณาหรือไต่สวน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกไปจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล
 - (๕) จำเลยทราบวันนัดแล้วไม่มาศาล โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นต้องไต่สวนพยานหลักฐานใดในวันนั้นโดยไม่เลื่อนคดี

(พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๑ วรรคสอง)

62

- องค์คณะผู้พิพากษาจะ**สอบถามพยานบุคคลเอง** โดยแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงซึ่งจะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบศาล แล้วจึงอนุญาตให้โจทก์จำเลยถามเพิ่มเติม (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗ วรรคหนึ่ง)
- การถามพยานจะใช้**คำถามนำ**ตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗ ๖.๒)
- หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๗ วรรคสาม)

63

๗. การพิพากษาคดี

- องค์คณะผู้พิพากษาทุกคนต้อง**ทำความเข้าใจในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือ**โดยสังเขป พร้อมทั้งต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ โดยถือเสียงข้างมาก
- คำสั่งที่เป็น**วินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาลให้เปิดเผยโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา** ส่วน**ความเห็นในการวินิจฉัยคดี**ขององค์คณะทุกคนให้เปิดเผยโดยวิธีการในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๐)
- คำสั่งที่เป็น**วินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาล** ต้องมีเหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง (พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๒๑)

64

- องค์คณะต้องมีคำพิพากษาและอ่านในศาลโดยเปิดเผยภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเสร็จการพิจารณา
- หากจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลอ่านคำพิพากษาลับหลังได้ และให้ถือว่าจำเลยได้ฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้ว (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๒ วรรคสอง)
- ในกรณีที่เป็นการพิจารณาคดีลับหลังจำเลย เมื่อศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ปิดประกาศแจ้งการนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของจำเลย หรือวิธีการอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร และให้ถือว่าจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้ว (พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๓๒ ๖.๓)

65

๘. การอุทธรณ์คำพิพากษา

กำหนดเวลาอุทธรณ์

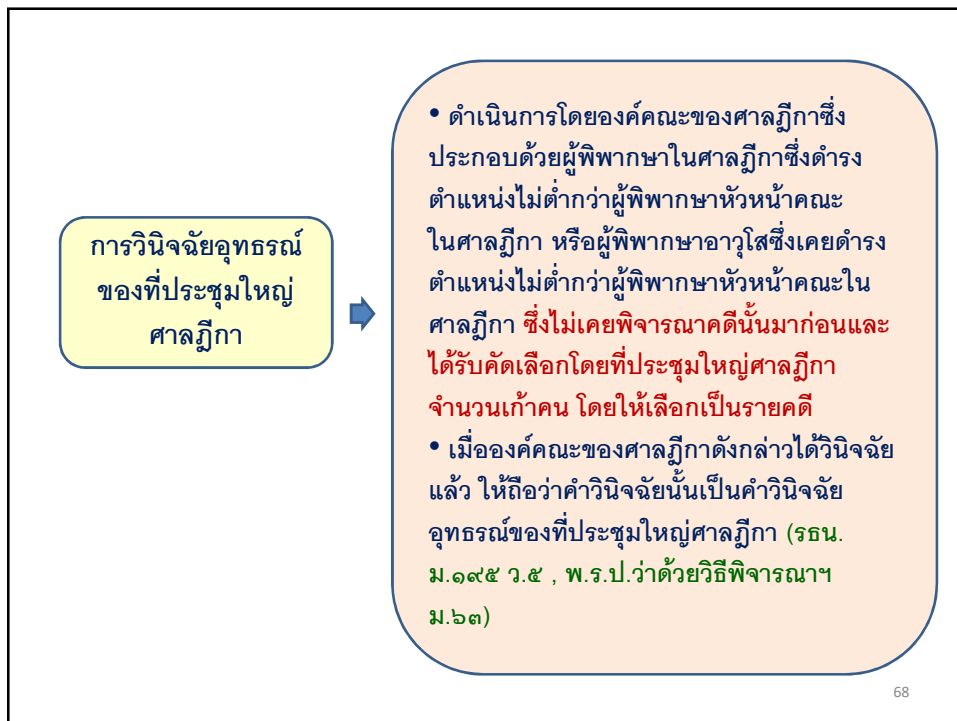
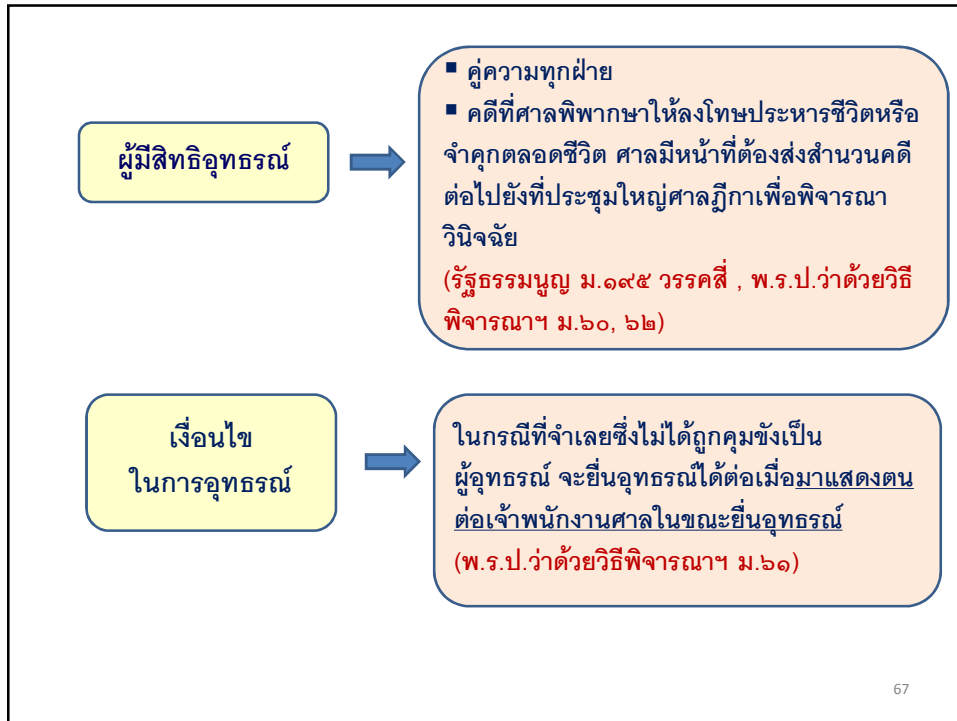
ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (รัฐธรรมนูญ ม.๑๙๕ ๖.๔ , พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖๐)

อุทธรณ์ต่อใคร

ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา (รัฐธรรมนูญ ม.๑๙๕ ๖.๔ , พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี อม.ฯ ม.๖๐)

66

การวินิจฉัยปัญหา
โดยประชุมใหญ่ศาลฎีกา

- ในการพิจารณาอุทธรณ์ หากมีปัญหาข้อกฎหมายสำคัญ
- ผู้พิพากษาคณะหนึ่งในองค์คณะฯหรือปธ.แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาจะเสนอประธานศาลฎีกาเพื่อพิจารณาให้มีการวินิจฉัยปัญหานั้นโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก็ได้

(พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาฯ ม.๖๔)

69

ตัวอย่างคำพิพากษาคดีอาญาที่น่าสนใจ

อม.๒/๒๕๔๖

คดีทุจริตยา
จำเลยเป็นรมต.สธ.

ข้อหาที่ ๑

ยกเลิกบัญชีราคากลาง
ของยาฯ โดยไม่ได้ประกาศ
บัญชีใหม่ ทำให้ไม่มีเพดาน
ราคาฯ เป็นช่องทางให้
บริษัทจำหน่ายยาได้รับ
ประโยชน์

ข้อหาที่ ๒

เรียกและรับเงินจากบริษัท
จำหน่ายยา จำนวน ๕ ล้าน
บาท เพื่อตอบแทนการยกเลิก
บัญชีราคากลางของยาฯ

คำพิพากษา : มีความผิดตาม ป.อาญา ม.๑๔๙ จำคุก ๑๕ ปี

71

หมายเหตุ

- ในส่วนเนื้อหาคดี ศาลฎีกาแผนกคดีอม.วินิจฉัยว่า การที่จำเลยออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขยกเลิกราคากลางของยาตามบัญชียาหลักแห่งชาติครั้งเกิดเหตุคดีนี้ก็เพื่อมิให้มีเพดานกำกับอันเป็นการเปิดโอกาสและช่องทางเอื้อประโยชน์แก่บริษัทผู้จำหน่ายยาที่เป็นพรรคพวกของจำเลยสามารถจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ให้แก่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดต่างๆและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในราคาแพงกว่าปกติ แล้วจำเลยได้รับเงินจำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากบริษัทผู้จำหน่ายและเวชภัณฑ์เป็นการตอบแทนโดยมิชอบ เป็นความผิดตาม ป.อาญา มาตรา ๑๔๙

72

คดีที่ดินรัชดา

อม.๑/๒๕๕๐

คำฟ้อง

• จำเลยทั้งสองร่วมกันเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาซื้อขายและสัญญาซื้อขายที่ดิน ๔ แปลง ราคา ๗๗๒ ล้านบาท กับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่จำเลยที่ ๑ มีหน้าที่กำกับดูแล (พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๔, ๑๐๐, ๑๐๒)

• จำเลยที่ ๑ ในฐานะเจ้าพนักงานตามกฎหมายมีหน้าที่จัดการดูแลกองทุนฟื้นฟูฯ เข้าไปมีส่วนได้เสีย และปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ด้วยการให้ความยินยอมแก่จำเลยที่ ๒ ในการเสนอราคาประมูลซื้อที่ดิน และทำสัญญาทั้งสองฉบับกับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ (ป.อาญา ม.๑๕๒, ๑๕๗)

ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ เป็นนายกรัฐมนตรี จำเลยที่ ๒ เป็นภริยาจำเลยที่ ๑

73

○ สาระสำคัญของคำพิพากษา

- คดีนี้คำฟ้องโจทก์กล่าวหาว่า จำเลยที่ ๒ เป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในการกระทำความผิดต่อพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ (๑) และเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ตาม ป.อ.มาตรา ๑๕๒ และมาตรา ๑๕๗ แม้จำเลยที่ ๒ จะไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ศาลฎีกาแผนกคดีอาชญากรรมคดีพิพาทคดีเกี่ยวกับจำเลยที่ ๒ ได้ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ (๒) (ตรงกับกฎหมายปัจจุบัน มาตรา ๑๐ (๓))
- กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน เป็นหน่วยงานในธนาคารแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพ.ร.บ.ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๙ ตรี จึงเป็นหน่วยงานของรัฐ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ (๑)

74

- **จำเลยที่ ๑** ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ และนายกรัฐมนตรีมีอำนาจกำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน ตามพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินเป็นหน่วยงานของรัฐในสังกัดฝ่ายบริหาร และนายกรัฐมนตรีมีอำนาจดังกล่าวกำกับดูแลโดยผ่านทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามลำดับชั้น **จำเลยที่ ๑** จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจในการกำกับ ควบคุม ดูแล กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
- **จำเลยที่ ๑** เป็นนายกรัฐมนตรีไม่สมควรเข้าไปซื้อทรัพย์สินต่างๆ ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟู เพราะการขายทรัพย์สินได้ราคามากหรือน้อยมีผลต่อสถานะทางการเงินของกองทุนเพื่อการฟื้นฟู ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบอยู่ ทั้งผู้เข้าประมูลแข่งกับ**จำเลยที่ ๒** ย่อมต้องรู้ว่าไม่สมควรเป็นผู้ชนะการประมูลครั้งนี้ จึงเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมโดยชัดแจ้ง ต้องห้ามมิให้กระทำตามมาตรา ๑๐๐ เมื่อ**จำเลยที่ ๒** ซึ่งเป็นคู่สมรสของ**จำเลยที่ ๑** เข้าทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาท ย่อมถือว่าเป็นการกระทำของ**จำเลยที่ ๑** เอง ตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสาม

75

- มาตรา ๑๒๒ ระบุไว้ชัดเจนว่า ให้ลงโทษแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่ได้ระบุว่าเป็นผู้ร่วมไปถึงคู่สมรสด้วย แตกต่างจากบทกำหนดโทษในมาตราอื่นๆ ที่ใช้คำว่าให้ลงโทษแก่ผู้ใดที่ฝ่าฝืน **จำเลยที่ ๒** ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบและไม่ต้องร่วมรับโทษกับ**จำเลยที่ ๑**
- ลำพังการที่**จำเลยที่ ๑** ลงลายมือชื่อให้ความยินยอมในการที่**จำเลยที่ ๒** จะรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาท หาใช่การกระทำในหน้าที่ของ**จำเลยที่ ๑** ไม่ **จำเลยที่ ๑** จึงไม่มีความผิดตามป.อ.มาตรา ๑๕๒ และ ๑๕๗
- ที่ดินพิพาทไม่ใช่ที่ดินที่**จำเลยทั้งสอง**ได้มาจากการกระทำความผิด และเงินที่**จำเลยที่ ๒** ชำระราคาที่ดินพิพาทไม่ใช่ทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดโดยตรง ที่ดินและทรัพย์สินพิพาทจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่พึงริบ ตามป.อ. มาตรา ๓๓ (๑) (๒)

คำพิพากษา : จำเลยที่ ๑ มีความผิดตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๑๐๐ (๑) ว.๓ และ ม.๑๒๒ ว.หนึ่ง จำคุก ๒ ปี ความผิดอื่นและคำขออื่นให้ยก และยกฟ้อง**จำเลยที่ ๒**

76

อม.๒/๒๕๕๑

คดีคลองด่าน

ขณะเกิดเหตุจำเลยเป็นรมช.มหาดไทยและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อหาที่ ๑

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ
บังคับซื้อที่ดินที่ได้รับการประกาศ
เป็นที่ทิ้งขยะสาธารณะจำนวน
๑,๙๐๐ ไร่ จากราชฎูร

ข้อหาที่ ๒

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ
ข่มขืนใจหรือจูงใจและเป็นผู้ใช้
ให้เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนด
โดยมิชอบ รวม ๕ แปลง

คำพิพากษา : ข้อหาที่ ๑ ยกฟ้อง

ข้อหาที่ ๒ ผิดป.อาญา ม.๑๔๘ จำคุก ๑๐ ปี

77

หมายเหตุ

- คดีนี้ ความผิดตามป.อาญา มาตรา ๑๕๗ ศาลฎีกาแผนกคดีอม.พิพากษายกฟ้อง เนื่องจากฟังว่า การที่จำเลยกว้านซื้อที่ดินจากราชฎูร ๒๔ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๑,๙๐๐ ไร่ ย่อมมีทั้งที่ราชฎูรเต็มใจขายที่ดินให้และไม่เต็มใจขายที่ดินให้ ซึ่งหากที่ดินที่จำเลยซื้อเข้ามาอยู่ในลักษณะปิดล้อมที่ดินแปลงอื่นก็เป็นไปตามสภาพที่ตั้งของที่ดินแปลงนั้น **หาใช่เป็นการซื้อเพื่อเจตนาปิดล้อมที่ดินแปลงอื่นจนกระทั่งเจ้าของยินยอมขายในภายหลังไม่** และการที่จำเลยกล่าวในทำนองว่า จะเอาดินถมแล้วทำให้ราชฎูรที่ไม่ยอมขายที่ดินให้เข้าออกที่ดินของตนไม่ได้ ก็เป็นการกล่าวตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ หาเป็นการบังคับว่าผู้ันต้องขายที่ดินให้จำเลย ฟังไม่ได้ว่าจำเลยบังคับซื้อที่ดินจากราชฎูรตามฟ้อง
- ส่วนความผิดตามป.อาญา มาตรา ๑๕๗ นั้น ศาลฎีกาแผนกคดีอม.ฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลย**ก้าวก้าการทำงานและครอบงำการใช้ดุลพินิจรังวัดออกโฉนดที่ดินของเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดิน จำเลยซื้อข้อมลสำรวจและประมวลผล ๒ เครื่อง** โดยจำเลยเป็นผู้มอบให้ การรังวัดออกโฉนดที่ดินของเจ้าหน้าที่สำนักงานที่ดินไม่ได้ตรวจดูเอกสารสิทธิเดิม เพียงแต่รังวัดตามแผนที่ที่ ก. นำมามอบให้ เนื่องจากเป็น

78

เนื่องจากเป็นความประสงค์ของจำเลย ปี ๒๕๓๔ จำเลยขอให้ออกขอให้ออกโฉนดที่ดินแม่ที่ดินจะลงไปอยู่ในทะเล ปี ๒๕๓๖ จำเลยยอมให้ตัดส่วนที่รุกล้ำเข้าไปในทะเลออกได้ เมื่อนำโฉนดที่ดินไปมอบให้จำเลยที่บ้าน จำเลยมอบพระเครื่องผงสุพรรณ เลี่ยมทองคำให้ การกระทำของจำเลยเป็นการใช้อำนาจข่มขืนใจหรือจูงใจให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองและเจ้าพนักงานสำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ออกโฉนดที่ดินให้แก่จำเลยในนามบริษัท.(ที่จำเลยมีส่วนได้เสียด้วย)โดยมิชอบ

▪ มีปัญหาข้อกฎหมายในคดีนี้ว่า **จำเลยใช้อำนาจในตำแหน่งด้วยหรือไม่** ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯวินิจฉัยว่า แม้ขณะเกิดเหตุจำเลยซึ่งดำรงตำแหน่งรมช.มหาดไทยจะไม่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลกรมที่ดิน แต่มีอำนาจหน้าที่เข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี สามารถให้คำปรึกษา เสนอแนะ ให้ความเห็น ตลอดจนมีมติในกิจการของกรมหรือกระทรวงที่ตนไม่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลได้ มีอำนาจแสดงความคิดเห็นและลงมติในการแต่งตั้งปลัดกระทรวง และอธิบดีของทุกกระทรวง ทบวง กรม จึงมีบทบาทในการแต่งตั้งโยกย้าย รวมถึงมีส่วนให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการกรมที่ดิน และเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองซึ่งมีหน้าที่ระวางแนวเขตที่สาธารณะในการออกโฉนดที่ดินตามฟ้อง การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามป.อาญา ม.๑๔๘

79

อม.๑๗๘-๑๗๙/๒๕๖๐

คดีจีทูจี

- **คำฟ้อง:** อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยซึ่งเป็นอดีตรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงพาณิชย์ และพ่อค้าข้าวแก่พวกรวม ๒๘ คน ร่วมกันกระทำความผิดเกี่ยวกับการ**ทำสัญญาขายข้าว**ให้แก่บริษัท Guangdong Stationery & Sporting Goods Import & Export Corporation ("บริษัทกวางตง") และบริษัท ไท่หนาน เกรน แอนด์ ออยล์ อินดัสเทรียล เทรตติ้ง จำกัด ("บริษัทห่ายหนาน") ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน รวม ๔ สัญญา โดยอ้างว่าเป็นการ**ซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ** และขายในราคาต่ำกว่าท้องตลาด ทำให้รัฐเสียหาย ความจริงเป็นการขายข้าวบางส่วนให้แก่พ่อค้าข้าวในประเทศ เป็นการเสนอราคาซื้อขายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ งบประมาณแผ่นดิน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ประเทศชาติ และประชาชน ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา มาตรา ๘๓, ๘๖, ๙๑, ๑๕๑, ๑๕๗ และ

80

พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๙, ๑๐, ๑๒ และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๑๒๓, ๑๒๓/๑ และปรับจำเลยที่ ๑ เป็นเงินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญา ๒ สัญญา จำนวน ๒๓,๔๙๘ ล้านบาท และปรับจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๒๑ ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญาทั้งสี่สัญญา จำนวน ๓๕,๒๗๔ ล้านบาท

คำวินิจฉัย: จำเลยที่ 1 อติธรรมช.พาณิชย์ ประธานอนุกรรมการพิจารณาระเบียบข้าว ใช้เกณฑ์ราคาขายแบบคลังสินค้าซึ่งผิดไปจากแนวทางปฏิบัติในกรณีการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ จากนั้นเห็นชอบให้ขายข้าวแก่บริษัทกว้างตง จำกัด เป็นรัฐวิสาหกิจซึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลจีน ๒ สัญญา ทำให้ประเทศได้รับความเสียหาย ๑๑,๐๑๑ ล้านบาท ต่อมาจำเลยที่ ๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และได้รับแต่งตั้งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาระเบียบข้าวแทน เห็นชอบสัญญาซื้อขายข้าวกับบริษัทกว้างตง 1 ฉบับ ทำให้ประเทศชาติได้รับความเสียหาย ๕,๖๙๔ ล้านบาท ทั้งเห็นชอบให้ทำสัญญากับบริษัทห่ายหนาน ทำให้ประเทศชาติเสียหาย ๑๖๒ ล้านบาท ภายหลังการซื้อขายตามสัญญาทั้งสองฉบับมีการชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์เช็ค

81

และรับมอบข้าวไปขายต่อภายในประเทศ โดยไม่มีการส่งข้าวออกไปยังประเทศอื่น กระบวนการดังกล่าวกระทำโดยจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ จำเลยที่ ๑๔ (นายอภิชาติ) และพวก ร่วมกันนำบริษัทกว้างตงและบริษัทห่ายหนานมาขอซื้อข้าวโดยแอบอ้างว่าได้รับมอบหมายจากรัฐบาลจีนมาทำสัญญาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐในราคาต่ำกว่าท้องตลาดโดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมอันเป็นการเอาเปรียบแก่กรมการค้าต่างประเทศ เป็นความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ เมื่อราคาข้าวในท้องตลาดลดลง รัฐวิสาหกิจผู้ซื้อข้าวก็จะมารับข้าวตามสัญญา แต่มาขอทำสัญญาฉบับใหม่ซื้อข้าวชนิดเดียวกันในราคาต่ำกว่าสัญญาเดิม โดยจำเลยที่ ๒ ไม่เปิดประมูลขายข้าวภายในประเทศ ทำให้ข้าวในท้องตลาดขาดแคลน ผู้ประกอบการค้าข้าวไม่สามารถหาซื้อข้าวในท้องตลาดได้ จำต้องไปหาซื้อข้าวจากกลุ่มบริษัทและพนักงานของจำเลยที่ ๑๔ ในส่วนของผู้ประกอบการค้าข้าวในประเทศที่ซื้อข้าวต่อจากนายอภิชาติกับพวกนั้น ศาลเห็นว่าเป็นการซื้อโดยไม่ทราบว่าเป็นข้าวที่มาจากสัญญาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงไม่เป็นความผิดตามฟ้อง

82

ศาลาพิพากษาให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ จำคุก ๓๖ ปี จำเลยที่ ๒ จำคุก ๔๒ ปี จำเลยที่ ๑๔ จำคุก ๔๘ ปี จำเลยที่เหลือจำคุกลดหลั่นลงตามพฤติการณ์แห่งความผิด และให้จำเลยที่ ๑๐ (บริษัท สยามอินดิโก้ จำกัด) จำเลยที่ ๑๔ และที่ ๑๕ ร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายแก่กระทรวงการคลัง ๑๖,๙๑๒ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ นับแต่วันที่รับมอบข้าวตามสัญญาแต่ละฉบับ จำเลยอื่นให้รับผิดชดใช้ค่าเสียหายตามส่วนเช่นเดียวกัน ให้ยกฟ้องจำเลยที่ ๑๙ และจำเลยที่ ๒๒ ถึง ๒๘ (คดีนี้ ผู้เสียหายซึ่งเป็นหน่วยราชการอุทธรณ์ขอให้สั่งชดใช้ค่าเสียหายเพิ่มขึ้น องค์กรพิจารณาอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็น ให้ฝ่ายจำเลยชดใช้ค่าเสียหายเพิ่ม)

83

คดี อม.๒๑๑/๒๕๖๐

คดีจำนำข้าว

- **คำฟ้อง:** อัยการสูงสุดเป็นโจทก์ฟ้อง อดีตนายกรัฐมนตรี กล่าวหาว่า จำเลยทราบเรื่องทุจริตในโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวมถึงรัฐมนตรีบางคนที่ได้รับผิดชอบโครงการแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ ปกปิดข้อมูลในขั้นตอนการระบายข้าว ส่อไปในทางรู้เห็นและได้ผลประโยชน์กับการทุจริต แต่จำเลยกลับปล่อยให้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกดำเนินต่อไปโดยงัดเว้นไม่ป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้ผู้ทุจริตได้รับประโยชน์จากโครงการต่อไปอีก เป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับผู้อื่น อันเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ และใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ
- ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ จำเลยให้การปฏิเสธ

84

ประเด็น : โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายของรัฐบาล คณะกรรมการ ป.ป.ช.มีอำนาจไต่สวนจำเลยหรือไม่ ศาลฎีกาแผนกคดีอม.วินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ ประสงค์ให้รัฐสภาเท่านั้นที่สามารถตรวจสอบการกระทำของรัฐบาล ศาลไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่านโยบายของรัฐบาลใดชอบด้วยกฎหมายหรือมีความเหมาะสมหรือไม่ แต่ในส่วนการกระทำในฐานะฝ่ายปกครองหรือการดำเนินการทางปกครอง โดยเฉพาะจำเลยในฐานะนายกรัฐมนตรีหรือหัวหน้าฝ่ายปกครองซึ่งมีหน้าที่กำกับ โดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดินและบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุก ตำแหน่งตามพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๑ (๑) และ (๓) ย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ตามบทบัญญัติหมวด ๑๐ แม้ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา แต่หากใน ขั้นตอนปฏิบัติตามโครงการมีการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมถูก ตรวจสอบโดยกระบวนการยุติธรรมได้ โดยเฉพาะคดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลยซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ มิใช่เป็นการ

85

ดำเนินข้อบกพร่องหรือการดำเนินนโยบายผิดพลาดที่ต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา จึงอยู่ใน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๐ และพ.ร.ป.ว่า ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๙

ประเด็น ฟ้องจำเลยคนเดียวไม่ฟ้องคณะกรรมการคนอื่นได้หรือไม่ ศาลฎีกาแผนกคดี อม.วินิจฉัยว่า การที่บุคคลจะรับผิดชอบทางอาญาหรือไม่ ต้องพิจารณาจากการกระทำและ เจตนาของบุคคลเป็นสำคัญ หากปราศจากการกระทำหรือกระทำไปโดยขาดเจตนาแล้ว บุคคลนั้นย่อมไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญา ตามป.อ.มาตรา ๕๙ อันเป็นความรับผิดชอบ เฉพาะตัวของบุคคล แม้บุคคลนั้นจะอยู่ร่วมในขณะบุคคลและกระทำความผิดโดยอาศัย อำนาจหน้าที่ของคณะบุคคล ก็หาได้มีบทบัญญัติว่าจะต้องดำเนินคดีแก่บุคคลทั้งคณะ ด้วยแต่อย่างใดไม่ ดังนั้นคณะกรรมการป.ป.ช.จึงมีอำนาจกล่าวหาและดำเนินคดีแก่ จำเลยโดยลำพังได้

86

ประเด็น วุฒิสภามีมติถอดถอนจำเลยแล้ว ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้หรือไม่ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ วินิจฉัยว่า การตรวจสอบการดำเนินการของรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารอาจกระทำได้หลายวิธีและโดยองค์กรต่างกัน ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใด จำกัดให้ดำเนินการเฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่งเท่านั้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๔ วรรคท้าย ยังบัญญัติรับรองไว้ด้วยว่า มติของวุฒิสภาในเรื่องการถอดถอนออกจากตำแหน่งดังกล่าว ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

87

ประเด็น : จำเลยมีส่วนรู้เห็นเกี่ยวกับการระบาย“ข้าวถุง”ที่ส่อไปในทางทุจริต หรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หลังจากคณะอนุกรรมการติดตามตรวจสอบของวุฒิสภาตรวจสอบในเรื่องการระบายข้าวถุง ได้เข้าพบนายนิวัฒน์ธำรงฯ รมว. กระทรวงพาณิชย์และประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว และแจ้งผลการตรวจสอบพบการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริตให้รับทราบ หลังจากนั้นคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวได้เรียกประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๖ และมีมติให้องค์การคลังสินค้ายุติการดำเนินการจัดทำข้าวสารบรรจุถุง และให้รายงานผลการดำเนินงานต่อรมว.กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงพาณิชย์ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงการดำเนินงานขององค์การคลังสินค้า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ฝ่ายการเมืองสั่งยุติการดำเนินการจัดทำข้าวบรรจุถุงทันทีที่ได้รับแจ้ง และต่อมาสั่งการให้มีการตรวจสอบ จึงยังรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยมีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องของความผิดเกี่ยวกับการระบายข้าวถุง กรณียังฟังไม่ได้ว่าจำเลยปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งโดยทุจริต หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบในกรณีนี้

88

ประเด็น : จำเลยได้ออกมาตรการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว สมเหตุสมผลแล้วหรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนได้ความว่า การดำเนินโครงการรับจำนำข้าว พบปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นในขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติและการรับรองเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ขั้นตอนการนำข้าวไปจำนำและเก็บรักษาข้าวเปลือก และขั้นตอนการสีแปรสภาพข้าวเปลือกและเก็บรักษาข้าวสาร การสวมสิทธิชาวนา การนำข้าวจากต่างประเทศมาสวมสิทธิจำนำ ข้าวสูญหาย การออกไปประทวนเท็จ การใช้เอกสารปลอม การขนข้าวสารโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่ความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตดังกล่าวที่เกิดขึ้นในการดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวแต่ละขั้นตอนนี้ **เป็นกรณีการกระทำของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ** จำเลยในฐานะนายกรัฐมนตรี และในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ หรือ กชข. และคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ ก็ได้**ออกมาตรการ** เพื่อป้องกันความเสียหายอันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการในแต่ละขั้นตอนได้อย่าง**สมเหตุสมผลแล้ว**

89

ประเด็น : จำเลยละเว้นปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งโดยทุจริต เอื้อประโยชน์ให้แก่นายบุญทรงกับพวก แสวงหาผลประโยชน์จากโครงการรับจำนำข้าว**ในขั้นตอนการระบายข้าว** หรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ในส่วนความเสียหายอันเกิดขึ้นจากการทุจริตในขั้นตอนการระบายข้าว โดยการแอบอ้างทำสัญญาขายแบบรัฐต่อรัฐ ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า **จำเลยรับรู้การแจ้งเตือน**จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การตั้งกระทู้ถามสด กระทู้ทั่วไป การอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายการเมือง และข่าวสารจากสื่อมวลชน ทั้งก่อนเริ่มโครงการรับจำนำข้าว ทั้งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีหนังสือแจ้งเตือน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเอานโยบายรับจำนำข้าวไปดำเนินการปฏิบัติว่าจะมีผลกระทบต่องบประมาณแผ่นดิน และแจ้งการทุจริตในขั้นตอนต่างๆให้จำเลยทราบเป็นระยะ แต่**จำเลยไม่ได้ติดตามกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด** เห็นได้จากจำเลยในผู้ช่วยเลขาธิการ รมว.พาณิชย์ และดำรงตำแหน่งเลขาธิการ รมว.พาณิชย์ ในเวลาต่อมา ซึ่งพ.ต.วีระวุฒิ ถูกฟ้องเป็นจำเลยที่ ๓ ในคดีระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐหรือจีทูจี และหลบหนีในระหว่างพิจารณาคดีดังกล่าว พ.ต.วีระวุฒิ ยังได้รับแต่งตั้งให้เป็น

90

อนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว อนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการตลาด อนุกรรมการกำกับดูแลการรับจำนำข้าว รวมทั้งอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าว ซึ่งล้วนทำให้พ.ต.วีระวุฒิ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการระบายข้าวทั้งสิ้น นอกจากนี้หลังจากนายวงศ์ เตชกิจวิกรม อภิปรายไม่ไว้วางใจเรื่องการทุจริตการระบายข้าว ปรากฏว่ายังมีการส่งมอบข้าวตามสัญญาขายข้าวถึง ๔ สัญญา ทั้งที่ยังมีระยะเวลาเพียงพอที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริงตามที่นายวงศ์อภิปราย และจำเลยมีเวลาเพียงพอที่จะระงับยับยั้งการส่งมอบข้าวตามสัญญาที่ยังไม่ได้ส่งมอบไว้ก่อน แต่จำเลยในฐานะนายกฯ และประธานฐานะประธาน กชช. ได้เข้าร่วมประชุม กชช. เพียงการประชุมครั้งแรกครั้งเดียว ส่วนการประชุมอีก ๒๒ ครั้ง ไม่ได้เข้าประชุม โดยเฉพาะขั้นตอนการระบายข้าว จำเลยในฐานะประธาน กชช. มีคำสั่งแต่งตั้งให้ พ.ต.วีระวุฒิ หรือหมอโต้ง ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งก.ช.ช. ซึ่งมีอำนาจในการระงับยับยั้งหรือแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะการทุจริตในขั้นตอนการระบายข้าว กลับมีพฤติการณ์ในการละเว้นหน้าที่ตามกฎหมาย ส่อแสดงเจตนาออกโดยแจ้งชัดอันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่นายบุญทรงกับพวก แสวงหาผลประโยชน์

91

จากโครงการรับจำนำข้าว โดยการแอบอ้างนำบริษัท GSSG และบริษัท Hainan grain เข้ามาทำสัญญาซื้อข้าวในราคาต่ำกว่าท้องตลาด แล้วมีการหาประโยชน์ที่ทับซ้อน โดยทุจริต ได้ราคาข้าวส่วนต่างจากราคาข้าวตามสัญญาซื้อขาย ๔ ฉบับ อันเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบการเงิน การคลังของประเทศและเกิดผลกระทบต่องบประมาณแผ่นดินโดยตรง ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งโดยทุจริต เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กระทรวงการคลังและประเทศชาติ

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพ.อ. มาตรา ๑๕๗ (เดิม) พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ บทหนัก มาตรา ๙๐ ให้จำคุก ๕ ปี.

92

คดี อม.๔/๒๕๕๑

คดีเอ็กซิมแบงก์

คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยสั่งการให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย หรือ Exim Bank อนุมัติเงินกู้สินเชื่อ ๔,๐๐๐ ล้านบาทแก่รัฐบาลเมียนมา เมื่อปี ๒๕๔๖ อันเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์สำหรับตนเองและผู้อื่น เนื่องจากภายหลังรัฐบาลเมียนมาได้ซื้อขายสินค้ากับบริษัท ช. วงเงิน ๔๐๐ ล้านบาท ขอให้ลงโทษจำเลยตามป.อาญา มาตรา ๑๕๒, ๑๕๗ ให้จำเลยคืนหรือใช้เงินจำนวน ๑๘๙,๑๒๕,๖๔๔.๕๕ บาท แก่กระทรวงการคลัง และนับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอื่น

จำเลยไม่มาศาลในวันนัดพิจารณาคดีครั้งแรก ศาลออกหมายจับจำเลยเพื่อนำตัวมาพิจารณาคดี แต่ไม่สามารถจับจำเลยได้ภายในกำหนด ๓ เดือน จึงพิจารณาคดีต่อไปโดยไม่กระทำต่อหน้าจำเลย และถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ มาตรา ๒๘ และ มาตรา ๓๓

93

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ วินิจฉัยความว่า ปัญหาว่า จำเลยเป็นเจ้าของพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยหรือไม่ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่สั่งการและกำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริการราชการแผ่นดินทั้งปวง ตามพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และจำเลยลงนามอนุมัติวงเงินกู้จำนวน ๔,๐๐๐ ล้านบาท แสดงให้เห็นชัดเจนว่า นายกรัฐมนตรีมีอำนาจเข้าไปกำกับดูแลธนาคารฯได้ และจำเลยใช้อำนาจในฐานะนายกรัฐมนตรีกำกับดูแลธนาคารฯในเรื่องที่เกี่ยวกับการให้กู้ยืมในคดีนี้มาโดยตลอด จำเลยจึงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการของธนาคารฯดังกล่าว

ส่วนปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ฟังว่า จำเลยเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากผลประโยชน์ของบริษัททั้งสอง อันเป็นมูลเหตุให้จำเลยเร่งสั่งการให้ ส.แจ้งสภาพพม่าว่า จำเลยพร้อมที่จะเพิ่มวงเงินกู้จาก ๓,๐๐๐ ล้านบาท เป็น ๔,๐๐๐ ล้านบาท ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่า มีข้อทักท้วงของกระทรวงการต่างประเทศ อีกทั้งวงเงิน ๓,๐๐๐

94

ล้านบาทแรกและส่วนที่เพิ่มขึ้น ๑,๐๐๐ ล้านบาท ก็ยังมีได้นำเข้าพิจารณาในคณะรัฐมนตรี การกระทำของจำเลยจึงเข้าลักษณะของการเข้าไปมีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น แม้ประเทศไทยอาจให้ความสนับสนุนให้กู้ยืมแก่ประเทศเพื่อนบ้านได้ และการให้กู้ยืมครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาความมั่นคงของประเทศไทยบริเวณชายแดนก็ตาม แต่ความผิดตามป.อ.มาตรา ๑๕๒ ไม่มีองค์ประกอบของความผิดหรือมูลเหตุซึ่งจูงใจว่าจะต้องเป็นการเสียหายแก่รัฐหรือเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด แม้จำเลยเป็นผู้เห็นชอบสั่งการไปตามขั้นตอนของราชการ จำเลยก็ไม่อาจปฏิเสธความผิดของตนได้ เพราะได้เกิดความทับซ้อนกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของผู้มีตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ โดยจำเลยเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่ง ส. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ทักท้วงแล้ว จึงเป็นความผิดตามมาตรา ๑๕๒ และเมื่อการกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามมาตรา ๑๕๒ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว ไม่จำเป็นต้องปรับบททั่วไปตามมาตรา ๑๕๗ อีก

95

ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้รับโทษต่อจากโทษของจำเลยที่ ๑ ในคดีอื่นนั้น เห็นว่า สำหรับคดีหมายเลขแดงที่ อม.๑/๒๕๕๑ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ จำคุก ๒ ปี เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ แต่จำเลยที่ ๑ หลบหนี และยังไม่ได้ตัวมาเพื่อรับโทษนับวันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดจนถึงวันที่มีคำพิพากษาคดีนี้ เกินกำหนดเวลาสิบปี เป็นอันล่องเลยการลงโทษตามป.อาญา มาตรา ๙๘ (๓) แล้ว แม้ต่อมาจะมีพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ แก้ไขเพิ่มเติมพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยเพิ่มมาตรา ๗๔/๑ ที่มีให้ับระยะเวลาที่ผู้ถูกกล่าวหาหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ ซึ่งย่อมทำให้กำหนดเวลาที่บุคคลอาจต้องรับโทษอาญาเพิ่มขึ้นหรือหนักกว่ากำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในป.อาญา มาตรา ๙๘ ดังนั้น มาตรา ๗๔/๑ ดังกล่าว จึงไม่ใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้อายุในขณะที่จะกระทำความผิดที่จะบังคับแก่คดีนี้ได้ ส่วนคดีหมายเลขดำที่ อม.๑/๒๕๕๑ ศาลยังมีคำพิพากษา กรณีไม่อาจนับโทษต่อโทษของจำเลยที่ ๑ ทั้งสองคดี พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามป.อาญา มาตรา ๑๕๒ (เดิม) จำคุก ๓ ปี ฯลฯ

96

คดี อ.ม.๕/๒๕๕๑

คดีแปลงสัญญาสัมปทาน

คดีนี้ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยกระทำความผิดฐานเป็นเจ้าของพนักงานมีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้าไปมีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองเนื่องด้วยกิจการนั้น ขอให้ลงโทษจำเลยตามป.อาญา มาตรา ๑๕๒, ๑๕๗ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๑๐๐, ๑๒๒ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอื่นอีก ๒ คดี

ศาลส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยทราบโดยชอบแล้ว แต่จำเลยไม่มาศาล ศาลจึงออกหมายจับจำเลยและมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความชั่วคราวต่อมาพิ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอ.ม. พ.ศ. ๒๕๖๐ ใช้บังคับ โดยมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้ศาลพิจารณาคดีได้โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย โจทก์จึงยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ศาลอนุญาตและส่งสำเนาฟ้องให้จำเลยทราบอีกครั้งโดยชอบแล้ว จำเลยไม่มา ศาลจึงออกหมายจับจำเลย แต่ไม่สามารถจับจำเลยได้ภายใน ๓ เดือน

97

นับแต่วันออกหมายจับ จึงให้ถือว่าจำเลยหลบหนี และพิจารณาคดีไปโดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลยและถือว่าจำเลยให้การปฏิเสธ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง และมาตรา ๓๓ วรรคสาม

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ วินิจฉัยความว่า จำเลยดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี เป็นข้าราชการการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินและบังคับบัญชาข้าราชการซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ จำเลยจึงเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการดูแลกิจการโทรคมนาคม ทั้งในขณะนั้นจำเลยยังคงเป็นผู้ถือหุ้นบริษัท ข. โดยให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีชื่อถือหุ้นแทน โดยบริษัทข. เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัท อ. ซึ่งได้รับสัมปทานดำเนินกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่จาก ทศท. และบริษัท อ.เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัท ค. ซึ่งได้รับสัมปทานดำเนินกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่จาก กสท. แม้จะได้ความว่าจำเลยมอบหมาย

98

ให้มีการศึกษาการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการโทรคมนาคมเพื่อทราบถึงประโยชน์และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นก่อนมีการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. พิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ พ.ศ. ๒๕๔๖ (ขยายฐานภาษีสรรพสามิตให้รวมถึงกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ สำหรับกิจการโทรคมนาคมกำหนดพิกัดอัตราภาษีร้อยละ ๕๐ โดยให้ลดลงหรือดเว้นภาษีได้) ก็ตาม แต่การที่คณะรัฐมนตรีชุดของจำเลยมีมติยินยอมให้ภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจในด้านกิจการโทรคมนาคมซึ่งชำระภาษีสรรพสามิตสามารถนำภาษีที่ชำระให้แก่กรมสรรพสามิตไปหักออกจากค่าสัมปทานที่ต้องชำระให้แก่หน่วยงานของรัฐได้ ย่อมทำให้รัฐต้องสูญเสียรายได้ อันเป็นการขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ในการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวย่อมขัดแย้งกับเจตนารมณ์ในการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับอย่างเห็นได้ชัด เพราะหากรัฐประสงค์จะเก็บภาษีสรรพสามิตจากการให้บริการโทรศัพท์เพื่อหารายได้เข้าสู่รัฐจริง ก็ไม่มีเหตุผลที่จะยอมให้ผู้ให้บริการ⁹⁹

โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ทำสัญญาสัมปทานกับ ทศท. และ กสท. มีสิทธินำภาษีสรรพสามิตไปหักออกจากค่าสัมปทานได้ มติของคณะรัฐมนตรีชุดของจำเลยที่ออกมาเช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของ ทศท. และ กสท. ซึ่งจำเลยย่อมคาดหมายได้ว่าจะทำให้ ทศท. และ กสท. ได้รับความเสียหาย แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้สั่งการใดๆ เพื่อชดเชยรายได้ให้แก่ ทศท. และ กสท. เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์ทั้งปวงของจำเลยแล้ว ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า จำเลยมอบนโยบายและสั่งการให้ตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับสำหรับกิจการโทรคมนาคม ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ลดอัตราภาษีและยกเว้นภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๖๘) ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๖ และมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เห็นชอบแนวทางให้ผู้สัญญาภาคเอกชนนำภาษีสรรพสามิตมาหักออกจากส่วนแบ่งรายได้ที่ผู้สัญญาภาคเอกชนจะต้องนำส่งให้ผู้สัญญาภาครัฐได้ เป็นการกระทำเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัท อ. ซึ่งได้รับสัมปทานจาก ทศท. และบริษัท ด. ซึ่งได้รับสัมปทานจาก กสท. โดยบริษัท

ทั้งสองบริษัทเป็นบริษัทในเครือบริษัท ข. ซึ่งจำเลยเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ให้ได้รับคืนเงินภาษีสรรพสามิตที่ชำระแล้ว โดยมีสิทธินำไปหักออกจากส่วนแบ่งรายได้หรือค่าสัมปทานที่ต้องนำส่งให้ ทศท. และ กสท. ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นผลให้ ทศท. และ กสท. ได้รับความเสียหายต้องขาดรายได้จำนวนดังกล่าวข้างต้น เมื่อจำเลยเป็นเจ้าของพนักงาน มีหน้าที่จัดการดูแลกิจการโทรคมนาคม และเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัท ข. การกระทำของจำเลยจึงเป็นการเข้าไปมีส่วนได้เสียในการดำเนินการดังกล่าว และเป็นผลให้บริษัทที่จำเลยเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ได้รับประโยชน์ อันเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ฯลฯ

101

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ จึงมีคำพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๒ (เดิม) ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ จำคุก ๒ ปี ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการ เข้าไปมีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น จำคุก ๓ ปี รวมเป็นจำคุก ๕ ปี และนับโทษต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่ อม.๔/๒๕๕๑ และต่อจากโทษจำคุกของจำเลยในคดีหมายเลขแดงที่ อม.๑๐/๒๕๕๒ ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้อหาและคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก/.

102